

DYSTRYBUCJA KINOWA

ORLETA

GRODNO '39

W KINACH OD 9 WRZEŚNIA 2022

TWÓRCY

Reżyseria

Krzysztof Łukaszewicz

Scenariusz

Krzysztof Łukaszewicz

Zdjęcia

Tomasz Wójcik

Operator kamery

Arkadiusz Krzemiński

Kierownictwo produkcji

Anna Wojdat

Dźwięk

Wojciech Ślusarz

Muzyka

Michał Lorenc

Montaż

Michał Czarnecki

Scenografia

Ewa Skoczowska

Kostiumograf

Agnieszka Sobiecka

Kostiumograf ds. mundurowych

Ryszard Mańczak, Maciej Pakuła

Charakteryzacja

Monika Jan Łechtańska, Agnieszka Rębecka

Reżyser castingu

Piotr Bartuszek

Producent

Wytwórnia Filmów Dokumentalnych i Fabularnych

Koproducent

Telewizja Polska S.A.

Film współfinansowany przez

Polski Instytut Sztuki Filmowej

Dofinansowano ze środków

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Data premiery kinowej

9 września 2022

Dystrybucja

TVP Dystrybucja Kinowa

OBSADA

Leoś Rotman

Rotmanowa

Greń- Plutonowy

Tadek Jusiukiewicz

Jakub Rotman

Stoliński

Ewelina Stolińska

Dyrektor Zabiełto

Nieścierow

Szumul- Zegarmistrz

Dozorca

Rębicz- Właściciel sklepu

Albinos

Alek Alchimowicz

Chłopiec/uczeń

Cywil 2

Enkawudzista

Gospoia Aniela

Młody Chłopak- Falangista

Gruby Policjant

Inspektor

Feliks Matecki

Jowita Budnik

Bartek Topa

Wit Czernecki

Filip Gurłacz

Antoni Pawlicki

Almira Nawrot

Leszek Lichota

Andrzej Mastalerz

Łukasz Lewandowski

Ireneusz Koziół

Robert Wabich

Piotr Tołoczko

Olgierd Jaworski

Brajan Ołdak

Wojciech Sanejko

Paweł Kryskunou

Marta Jarczewska

Mikołaj Matczak

Witold Wieliński

Paweł Iwanicki

WPROWADZENIE

„Orlęta. Grodno '39” to dramatyczny obraz wojny z sowietami widziany oczami dwunastoletniego chłopca, Leona. W dniu rozpoczęcia roku szkolnego, 1 września 1939 r. budynek jego szkoły zostaje zbombardowany przez niemieckie samoloty. Dla Leosia, Tadka, Eweliny oraz tysięcy polskich dzieci, rozpoczynająca się wojna stanie się szkołą przyspieszonego dojrzewania, konfrontacją z dramatyczną historią pisaną przez dorosłych.

17 września 1939 roku, na mocy porozumień sowiecko-niemieckich, Armia Czerwona wkracza do Polski. 20 września planuje zająć Grodno. Obrońcy miasta rozpoczynają beznadziejną, heroiczną walkę. Nieliczne oddziały wojskowe są wspomagane przez ludność cywilną, przede wszystkim młodzież szkolną. To właśnie dzieci i młodzież bohatercko bronią Grodna, stając się ofiarami niezwykłego okrucieństwa okupantów.

Film Krzysztofa Łukaszewicza „Orlęta. Grodno '39” jest pierwszą produkcją filmową o agresji wojsk sowieckich na Polskę we wrześniu 1939 r. przedstawiającą historię heroicznej walki mieszkańców Grodna z rosyjskim najeźdźcą.

O FILMIE

Głównym bohaterem filmu „Orleńta Grodno '39” jest 12-letni Leoś Rojst (Feliks Matecki), spędzający dzieciństwo w przedwojennym, wielokulturowym Grodnie.

Mimo typowych dla kresowego Grodna tarć między społecznościami polską i żydowską, Leoś, pochodzący z żydowskiej rodziny, jest pasjonatem polskiej historii, literatury i tradycji romantycznej. W planowanym przedstawieniu „Krzyżaków”, uświetniającym zakończenie roku szkolnego 1938/1939, rywalizuje z kolegą o rolę Zbyszka z Bogdańca. Celem rywalizacji są także względy koleżanki z klasy, Eweliny (Almira Nawrot), córki oficera Wojska Polskiego (Antoni Pawlicki).

Leoś marzy o wyjeździe z harcerską drużyną na letni obóz, jednak na przeszkodzie przyjęcia go do ZHP staje aresztowanie za działalność komunistyczną starszego brata Leosia – Jakuba (Filip Gurfacz).

Wakacje 1939 Leoś spędza więc w Grodnie, trenując biegi średniodystansowe. Zamierza pójść w ślady Janusza Kusocińskiego i marzy o zdobyciu dla Polski medalu na Olimpiadzie w 1944 roku.

1 września 1939 roku szkoła zostaje zbombardowana przez niemieckie samoloty. Dla Leosia, jego przyjaciół ze szkoły i tysiący polskich dzieci, rozpoczynająca się wojna stanie się szkołą przyspieszonego dojrzewania, konfrontacją z dramatyczną historią pisaną przez dorosłych.

17 września 1939 roku do Polski wchodzi Sowieci. Grodno staje do obrony. Nieliczne oddziały wojskowe wspomagane są przez ludność cywilną, a przede wszystkim młodzież szkolną.

Po ataku sowieckich czołgów Leoś bierze udział w dramatycznej obronie polskich barykad, ostatniego skrawka Polski na Kresach. Niespodziewanie okazuje się, że brat Leosia Jakub stoi na czele grupy dywersyjnej wspomagającej szturm wojsk sowieckich na Grodno.

RYS HISTORYCZNY

Obrońcy Grodna, obok nielicznych oddziałów wojskowych, składali się głównie z harcerzy i cywilnych ochotników, którzy mimo znaczącej przewagi atakujących nie chcieli oddać miasta wrogom.

Z uwagi na swoje położenie na przełomie sierpnia i września 1939 roku, Grodno było przygotowywane do obrony przed Niemcami, ale jednocześnie większość ze stacjonujących w mieście oddziałów WP zostało przetransportowanych na zachód, gdzie walczyły w szeregach Armii Prusy. W momencie agresji ZSRR, w mieście znajdowały się jedynie oddziały formujące uzupełnienia 29 Dywizji Piechoty, kompania wartownicza oraz pojedyncze mniejsze jednostki. Po 17 września dołączyły do nich oddziały ewakuowane z terenów zajętych przez Armię Czerwoną oraz cywilni ochotnicy, składający się w znacznej mierze z uczniów i harcerzy.

Wraz z wkroczeniem do Polski oddziałów sowieckich, w wielu miejscowościach na Kresach działania podjęli lokalni działacze komunistyczni. Takie wystąpienia miały miejsce także w Grodnie w dniach 17 i 18 września, lecz zostały zbrojnie powstrzymane przez załogę miasta.

Mimo rozkazu nakazującego opuszczenie Grodna, wiceprezydent Roman Sawicki oraz lokalny komendant RKU mjr Benedykt Serafin, stanęli na czele improwizowanych oddziałów wojskowych i ochotników cywilnych, które w dniach 20 i 22 września stawili opór oddziałom sowieckim. Szczególnym bohaterstwem wykazali się uczniowie i harcerze, którzy wzięli udział w walce z czołgami wroga, atakując je butelkami z benzyną i naftą. Obronę wsparły także oddziały WP dowodzone przez gen. Wacława Przeździeckiego, którym w czasie walk udało się dotrzeć do miasta.

Ze względu na zagrożenie okrążeniem przez wojska sowieckie, obrońcy Grodna wycofali się, a część z nich przekroczyła granice z Litwą i została internowana. Po zdobyciu Grodna żołnierze Armii Czerwonej w ramach zemsty na mieszkańcach miasta, zamordowali około 300 osób.

„Jesteście nowymi Orlętami. Postaram się, żeby Wasze miasto otrzymało *Virtuti Militari* i tytuł *Zawsze Wiernego*” – mówił w grudniu 1941 roku do ocalałych mieszkańców miasta gen. Władysław Sikorski. I choć ostatecznie do tego nie doszło, to Grodno okryło się chwałą. Wytrzymało w nierównej walce z sowieckim najeźdźcą aż 3 dni. (źródło: <https://muzeum1939.pl>, www.dzieje.pl)

WALORY EDUKACYJNE

Mając na uwadze walory edukacyjne filmu „Orlęta. Grodno ‘39” przygotowujemy szeroką komunikację skierowaną do młodzieży szkolnej, nauczycieli i edukatorów. W założeniach komunikacji zakładamy przede wszystkim uwydatnienie walorów poznawczych filmu. Przedstawiamy „Orlęta. Grodno ‘39” jako obraz, który może być doskonałą inspiracją do lekcji historii poświęconych II wojnie światowej i kampanii wrześniowej, a także rozbudzenia ciekawości młodego odbiorcy na temat tamtych wydarzeń.

